

Arweiniad i Gyflogwyr

Cyflogi Athrawon Addysg Bellach a Gweithwyr Cymorth Dysgu mewn Addysg Bellach

Ebrill 2016

Cynnwys

- 1. Cyflwyniad**
- 2. Pwy sydd angen cofrestru gyda Chyngor y Gweithlu Addysg a sut mae gwneud hynny?**
 - 2.1 Pwy sydd angen cofrestru?**
 - 2.2 Sut mae athrawon Addysg Bellach yn gwneud cais i gofrestru gyda Chyngor y Gweithlu Addysg a beth yw'r meini prawf ar eu cyfer?**
- 3. Goblygiadau cofrestru athrawon Addysg Bellach gyda Chyngor y Gweithlu Addysg i gyflogwyr ac asiantaethau**
 - 3.1 Beth sydd angen i goleg ac asiantaeth gyflenwi ei wneud?**
 - 3.2 Beth ddylai colegau ac asiantaethau cyflenwi ei wneud os nad yw athro / athrawes Addysg Bellach wedi ei gofrestru neu ei chofrestru gyda'r Cyngor?**
 - 3.3 Y cyfrifoldeb i atgyfeirio ymarferwyr at y Cyngor**
- 4. Mynediad at wybodaeth ar y Gofrestr gan golegau ac asiantaethau**
 - 4.1 Pa wybodaeth ar Gofrestr yr Ymarferwyr Addysg y gellir ei rhoi i gyflogwyr ac asiantaethau?**
 - 4.2 Mynediad ar y We i gyflogwyr ac asiantaethau**
- 5. Sut fydd cofnodion yr ymarferwyr yn cael eu diweddarau?**
- 6. Sut i gysylltu â'r Cyngor**

1.0 Cyflwyniad

Mae Deddf Addysg Cymru 2014 a Rheoliadau Cyngor Addysg y Gweithlu (Prif Swyddogaethau) (Cymru) 2015 fel y'u diwygiwyd, yn nodi'r gofynion i ymarferwyr gael eu cofrestru yn y categori neu'r categorïau ar gyfer y gwaith y maent yn ei wneud.

Er enghraifft, efallai fod aelod o'r staff yn athro neu'n athrawes Addysg Bellach a bod ganddo / ganddi gontract cyflogaeth rhan amser ar gyfer y swyddogaeth honno. Yn ychwanegol at hynny, efallai fod ganddo / ganddi gontract rhan amser fel gweithiwr cymorth dysgu Addysg Bellach. Mewn achos o'r fath, bydd yn rhaid iddo / iddi fod wedi cofrestru yn y **ddau** categori: 'athro / athrawes addysg bellach' a 'gweithiwr cymorth dysgu Addysg Bellach'. Er hynny, dim ond un tâl cofrestru fydd yn rhaid iddo / iddi ei dalu.

Ystyriaeth bwysig i gyflogwyr wrth benderfynu a oes raid cofrestru ai peidio yw pa swyddogaeth mae'r unigolyn yn ei chyflawni mewn gwirionedd, yn hytrach na beth yw teitl ei swydd.

Mae'n gyfrifoldeb cyfreithiol nid yn unig ar yr ymarferwyr eu hunain ond hefyd ar y sefydliad Addysg Bellach, ac ar asiantaeth gyflenwi breifat, os yw'n gymwys, i sicrhau mai ymarferwyr cofrestredig yn unig sy'n cael eu cyflogi i wneud gwaith sy'n benodol i'r categori cofrestru hwnnw.

Mae'r ddogfen hon yn cynnig gwybodaeth i gynorthwyo cyflogwyr, asiantaethau a darpar gyflogwyr i gydymffurfio â'r gofyniad cyfreithiol hwn.

2.0 Pwy sydd angen cofrestru gyda Chyngor y Gweithlu Addysg a sut mae gwneud hynny?

2.1 Pwy sydd angen cofrestru?

Yn y categori athro / athrawes Addysg Bellach

Yn ôl y Rheoliadau, rhaid i golegau ac asiantaethau cyflenwi sicrhau bod pob athro / athrawes Addysg Bellach sy'n darparu addysg mewn Sefydliad Addysg Bellach neu ar gyfer Sefydliad Addysg Bellach wedi ei gofrestru neu ei chofrestru gyda'r Cyngor **cyn** iddynt ddechrau ar eu gwaith. Mae athrawon Addysg Bellach yn cynnwys:

- unrhyw berson a gyflogir gan sefydliad Addysg Bellach ar gontract darlithydd, boed yn llawn amser, yn rhan amser, dros dro, ar sail tymor penodol neu am dâl yn ôl yr awr, beth bynnag fydd hyd a theitl y swydd;
- person a gyflogir ar raddfa rheolwyr gan sefydliad Addysg Bellach sy'n cyflawni gwaith darlithio neu addysgu yn rheolaidd mewn sefydliad Addysg Bellach neu ar gyfer sefydliad Addysg Bellach, faint bynnag o oriau a weithir neu pa mor fyr bynnag yw cyfnod y darlithio neu'r addysgu;
- person sydd â chontract rhan amser fel darlithydd Addysg Bellach a chontract rhan amser arall fel athro / athrawes ysgol, gweithiwr cymorth dysgu mewn ysgol neu mewn Addysg Bellach;

- staff asiantaeth sy'n cyflawni dyletswyddau darlithio / addysgu, heb gontract, boed dros dro neu'n barhaol, gyda sefydliad Addysg Bellach.

Yng nghategori gweithiwr cymorth dysgu Addysg Bellach

- person a gyflogir gan sefydliad Addysg Bellach (**heb fod** ar gontract darlithydd) i ddarparu unrhyw un o'r gwasanaethau cymorth a nodir yn y Ddeddf lle mae'r person yn ymwneud yn uniongyrchol â chyflwyno'r dysgu, boed yn amser llawn, yn rhan amser, dros dro, ar sail cyfnod penodol neu am dâl yn ôl yr awr. Er enghraifft, gallai hyn gynnwys cynorthwydd addysgu, hyfforddwr, arddangoswr, aseswr, technegydd neu lyfrgellydd a allai gynorthwyo'r myfyrwyr gyda'u dysgu;
- person sydd heb fod ar gontract darlithydd (er enghraifft, cynorthwydd dysgu, hyfforddwr, arddangoswr, aseswr neu dechnegydd) sy'n gwneud **ychydig** o ddarlithio neu addysgu yn ychwanegol at ei swyddogaeth arferol, nad yw'n cynnwys darlithio, yn ystod absenoldeb aelod arferol o'r staff darlithio. Byddai hyn yn cynnwys person a allai gael "dyrchafiad" dros dro i gyflawni'r dyletswyddau hyn. Er hynny, pe byddai'r person yn cael contract darlithydd yn ddiweddarach, yna byddai raid iddo / iddi gofrestru yn y categori "athro Addysg Bellach" yn hytrach na'r categori hwn;
- staff asiantaeth sy'n gwneud unrhyw rai o'r gwasanaethau cymorth sydd wedi'u cynnwys yn y Ddeddf heb gontract, boed dros dro neu'n barhaol, gyda sefydliad Addysg Bellach;
- person sydd eisoes wedi'i gofrestru fel athro Addysg Bellach neu athro ysgol gyda Chyngor Addysg y Gweithlu ond sy'n bodloni un o'r meini prawf uchod. Rhaid i'r holl staff fod wedi'u cofrestru yn y categori neu'r categorïau ar gyfer y gwaith y maent yn ei wneud.

Noder:

- (a) Nid yw'r rhestrau uchod yn hollgynhwysfawr a gallant gael eu diwygio o bryd i'w gilydd.
- (b) Yn wahanol i athrawon ysgol (y mae'n rhaid iddynt fod â Statws Athro Cymwysedig er mwyn cofrestru), nid oes yn rhaid cael unrhyw gymwysterau penodol cyn cofrestru fel athro / athrawes Addysg Bellach.

Pa staff nad oes raid iddynt gofrestru yng nghategori "gweithiwr cymorth dysgu Addysg Bellach"?

- aelodau o'r staff sydd heb fod yn ymwneud yn uniongyrchol â'r dysgu, ac sydd â swyddogaethau gweinyddol yn unig, megis rheoli data, rhoi cymorth gyda systemau TG, adnoddau dynol neu gyllid;
- person ar raddfa rheolwyr nad yw'n ymgymryd ag unrhyw wasanaeth cymorth mewn sefydliad Addysg Bellach neu ar gyfer sefydliad Addysg Bellach. Gallai hyn gynnwys Pennaeth y sefydliad;
- person â'i unig swyddogaeth yn y sefydliad Addysg Bellach yw fel aseswr dysgu seiliedig ar waith, a'i gontract wedi'i hariannu gan Lywodraeth Cymru, neu weithiwr ieuenctid;
- person sy'n diweddarau sefydliad Addysg Bellach, dros dro neu'n achlysurol, ynghylch arferion diwydiannol, masnachol neu broffesiynol cyfredol. Sylwer na fyddai gan bersonau

o'r fath contract cyflogaeth gyda'r sefydliad. Er enghraifft, Cyfrifydd neu Gyfreithiwr sy'n ymweld â sefydliad i gyfrannu'n broffesiynol i gwrs neu gyrsiau dair neu bedair gwaith y flwyddyn;

- person sy'n cael ei ddefnyddio gan sefydliad Addysg Bellach, un ai'n uniongyrchol neu drwy sefydliad trydydd parti, i roi hyfforddiant sy'n benodol i ofynion sefydliad neu gorff allanol. Mewn achosion o'r fath, nid yw'r person yn cael ei gyflogi gan y sefydliad Addysg Bellach, ond y sefydliad sy'n ymdrin â'r contract / yn sicrhau ansawdd y ddarpariaeth yn hytrach na'i chyflwyno gan ddefnyddio'i staff ei hun. Gallai enghreifftiau gynnwys:
 - Cymwysterau Galwedigaethol Cenedlaethol (NVQ); gweithgareddau masnachol; cyrsiau ar bynciau megis iechyd a diogelwch neu gwrs rheoli ar gyfer cwmni allanol; darpariaeth mewn carchar.
- person sy'n llogi adeiladau'r sefydliad Addysg Bellach yn unig neu sy'n eu defnyddio gyda chaniatâd y sefydliad Addysg Bellach. Er enghraifft, tîm chwaraeon sy'n llogi cae pêl-droed y sefydliad ar gyfer hyfforddiant wythnosol neu gwmni sy'n llogi ystafell gynadledda.

Nid yw'r rhestrau o staff cymwys yn hollgynhwysfawr a gallant gael eu diwygio o bryd i'w gilydd. Y mater allweddol i gyflogwyr wrth benderfynu a oes raid cofrestru ai peidio yw pa swyddogaeth y mae'r unigolyn yn ei chyflawni, yn hytrach na beth yw teitl ei swydd.

2.2 Gwneud cais i gofrestru gyda Chyngor Addysg y Gweithlu

Sut i gofrestru

Er mwyn cofrestru, mae'n rhaid cydymffurfio â Rheolau Cofrestru'r Gweithlu Addysg, a gellir lawrlwytho pecyn gwneud cais i gofrestru oddi ar wefan y Cyngor (www.cga.cymru).

Mae'r pecyn hwn yn cynnwys dogfen sy'n nodi'n glir y meini prawf cymhwysedd ar gyfer cofrestru yn mhob categori. Mae'r canllawiau hyn wedi'u hatodi at y ddogfen hon, er gwybodaeth.

Os bydd person sy'n gwneud cais i gofrestru yn gwneud datganiad ar ei ffurflen gais, bydd ei (h)addasrwydd ar gyfer cofrestru yn cael ei ystyried yn ffurfiol fel rhan o gyfrifoldeb y Cyngor dros Addasrwydd i Ymarfer.

Os bydd y Cyngor yn ystyried nad yw'r sawl sy'n gwneud cais yn addas i'w gofrestru ac na ellir ei gofrestru, yna bydd y Cyngor yn ei hysbysu o hynny.

3.0 Goblygiadau cofrestru athrawon Addysg Bellach gyda Chyngor Addysg y Gweithlu i gyflogwyr ac asiantaethau

3.1 Beth sydd angen i goleg ac asiantaeth gyflenwi ei wneud?

Er mwyn cydymffurfio â'r gofyniad cyfreithiol i sicrhau bod ymarferwyr yn cael eu cofrestru yn y categori neu'r categorïau ar gyfer y gwaith y maent yn ei wneud, dylai colegau ac asiantaethau cyflenwi wneud y canlynol:

- **gwirio cyn cyflogi** er mwyn sicrhau bod yr ymarferwr wedi'i gofrestru yn y categori perthnasol **cyn** dechrau ar ei waith. Gellir gwneud hyn drwy ddefnyddio mynediad y cyflogwr i'r Gofrestr ar-lein. Os na ellir gwirio statws yr ymarferwr drwy ddefnyddio'r gwasanaeth ar-lein i gyflogwyr, dylid cysylltu'n uniongyrchol â'r Tîm Cofrestru;

- **gwirio bob blwyddyn** fod yr holl ymarferwyr a gyflogir ganddynt yn parhau i fod yn gofrestredig, gan fod yn rhaid i'r rhai sydd wedi cofrestru dalu ffi flynyddol.

Os bydd coleg neu asiantaeth gyflenwi yn gyson yn cyflogi ymarferwyr sydd heb eu cofrestru a thrwy hynny'n methu cyflawni ei (d)dyletswydd statudol, yna mae rheidrwydd ar y Cyngor i hysbysu Llywodraeth Cymru.

Mae'r gofyniad cyfreithiol yn berthnasol i golegau, i asiantaethau cyflenwi preifat ac i'r ymarferwyr eu hunain. Os yw coleg yn defnyddio ymarferwyr o asiantaeth gyflenwi breifat, mae'n bwysig fod pawb yn deall yn glir pwy sy'n gyfrifol am wirio eu bod wedi'u cofrestru gyda'r Cyngor. Ni ddylai coleg gymryd yn ganiataol fod asiantaeth gyflenwi yn gwirio hyn yn awtomatig, neu *vice versa*.

3.2 Beth ddylai colegau ac asiantaethau cyflenwi ei wneud os nad yw ymarferwr wedi'i gofrestru gyda'r Cyngor?

Mae'n bosibl y bydd coleg neu asiantaeth gyflenwi yn canfod, wedi iddynt gysylltu â Chyngor y Gweithlu Addysg, nad yw cyflogai neu ddarpar gyflogai wedi'i gofrestru. Gallai hyn fod am ddau reswm:

- **athrawon Addysg Bellach sy'n gymwys i'w cofrestru ond sydd heb gofrestru ar hyn o bryd.** Rhaid i'r unigolion hyn fod wedi'u cofrestru cyn y gellir eu cyflogi. Mewn achosion o'r fath, o dderbyn cais gan y cyflogwr / y darpar gyflogwr, bydd pecyn cofrestru yn cael ei e-bostio i'r ymgeisydd.

Os bydd coleg neu asiantaeth gyflenwi yn cyflogi athro Addysg Bellach sydd heb ei gofrestru i wneud gwaith athro Addysg Bellach, yna mae'n torri'r gyfraith.

- **gweithwyr cymorth dysgu Addysg Bellach sy'n gymwys i'w cofrestru ond sydd heb gofrestru ar hyn o bryd.** Ni chaniateir iddynt ddechrau gweithio nes eu bod wedi'u cofrestru. Mewn achosion o'r fath, o dderbyn cais gan y cyflogwr / y darpar gyflogwr, bydd pecyn cofrestru yn cael ei e-bostio i'r gweithiwr cymorth dysgu.
- **ymarferwyr na ellir eu cofrestru oherwydd cyfyngiadau.** Ni ddylid cyflogi unrhyw ymarferwr sy'n anghymwys i'w gofrestru yn y categori neu'r categorïau cofrestru ar gyfer y gwaith y mae'n dymuno'i wneud. Os bydd yr ymarferwr yn credu ei fod ef / ei bod hi yn gymwys i'w gofrestru ac yn anghytuno â'r cofnod sydd gan y Cyngor, byddwn yn ymchwilio i'r mater. Wedi i'r ymchwiliad i'r achos gael ei gynnal, bydd y coleg neu'r asiantaeth gyflenwi yn cael ei hysbysu.

Os bydd coleg, gan wybod hynny, yn parhau i gyflogi ymarferwr sydd heb ei gofrestru mewn swydd lle mae cofrestru'n ofynnol mae gan Lywodraeth Cymru bwerau i gyhoeddi cyfarwyddyd i'r coleg i gydymffurfio â'i ddyletswydd statudol.

3.3 Y cyfrifoldeb dros atgyfeirio ymarferwyr at Gyngor y Gweithlu Addysg

Yn unol â Rheoliadau Cyngor y Gweithlu Addysg (Prif Swyddogaethau) (Cymru) 2015, fel y'u diwygiwyd, mae pob cyflogwr sy'n cyflogi personau cofrestredig yng Nghymru yn gyfrifol am atgyfeirio at y Cyngor achosion honedig o **ymddygiad proffesiynol annerbiniol, anghymhwysedd proffesiynol difrifol ac / neu euogfarn o drosedd berthnasol**.

Rhaid i **gyflogwr (Sefydliad Addysg Bellach)** atgyfeirio unrhyw ymarferwr at y Cyngor:

- os bydd wedi peidio â defnyddio gwasanaeth ymarferwr neu y gallai fod wedi peidio â defnyddio'i wasanaeth pe na byddai ef neu hi wedi peidio â'i ddarparu.

Rhaid i **asiant (asiantaeth gyflenwi breifat)** atgyfeirio unrhyw ymarferwr at y Cyngor:

- os bydd wedi terfynu ei drefniadau gyda pherson cofrestredig; neu
- y gallai fod wedi terfynu'r trefniadau pe na byddai'r person cofrestredig wedi'u terfynu; neu
- y gallai fod wedi ymatal rhag gwneud trefniadau newydd ar gyfer person cofrestredig pe na byddai'r person cofrestredig wedi peidio â'i wneud ei hun ar gael i weithio.

Nid yw'r canlynol yn rhesymau dilys dros beidio â chyflawni dyletswydd statudol y cyflogwr i atgyfeirio ymarferwr at y Cyngor:

- **Setliad neu gytundeb** lle yr oedd posibilrwydd y gallai'r person fod wedi'i ddiswyddo pe na byddai'r cytundeb wedi'i wneud.
- **Diswyddo am 'Reswm Sylweddol Arall'**, lle yr oedd terfynu'r gyflogaeth yn ganlyniad mater disgyblu (ymddygiad a/neu gymhwysedd).

Dylai pob cyflogwr gofio bod atgyfeirio ymarferwr at y Cyngor yn yr amgylchiadau uchod yn ofynnol yn statudol ac yn berthnasol i honiadau o ymddygiad proffesiynol annerbyniol, anghymhwysedd proffesiynol difrifol ac / neu euogfarn o drosedd berthnasol.

Os bydd y Cyngor yn dod yn ymwybodol nad oedd cyflogwr wedi atgyfeirio, neu nad yw cyflogwr yn atgyfeirio, achosion ato yn unol â'r gofynion statudol, efallai y bydd yn atgyfeirio'r cyflogwr hwnnw at Lywodraeth Cymru, a all gyhoeddi Cyfarwydddeb i'r cyflogwr i gydymffurfio.

Os oes gennych unrhyw ymholiadau ynglŷn ag atgyfeirio ymarferwyr at y Cyngor, cysylltwch â'r Tîm Addasrwydd i Ymarfer (priodoldebymarfer@cga.cymru).

4.0 Mynediad at wybodaeth ar y Gofrestr gan gyflogwyr ac asiantaethau

Dan Reoliadau Cyngor y Gweithlu Addysg (Prif Swyddogaethau) (Cymru) 2015, fel y'u diwygiwyd, os bydd yn derbyn cais gan goleg neu ddarpar gyflogwr, mae'n ofynnol i'r Cyngor ddarparu gwybodaeth ynghylch ymarferwr penodol. Mae hyn yn gymwys i bersonau sydd wedi'u cofrestru neu rai sydd heb eu cofrestru y mae cofnodion amdanynt yn y gronfa ddata.

Gwybodaeth am y gweithlu addysg yng Nghymru yn unig sydd ar Restr y Cyngor o Ymarferwyr Addysg.

4.1 Pa wybodaeth oddi ar Gofrestr yr Ymarferwyr Addysg y gellir ei rhoi i gyflogwyr ac asiantaethau?

Ceir manylion yr wybodaeth y gellir ei rhoi i golegau ac asiantaethau cyflenwi yn rhan 8 o Reoliadau Swyddogaethau Cyngor y Gweithlu Addysg.

Os bydd cyflogwr / darpar gyflogwr neu asiantaeth yn dymuno gwirio a yw ymarferwr wedi'i gofrestru, gellir cael cadarnhad o'i statws cofrestru drwy ddefnyddio mynediad cyflogwyr i'r Gofrestr drwy'r ddolen ddiogel ar ein gwefan. Os bydd cyflogwr yn cael anhawster i ddod o hyd i enw ymarferwr, dylai gysylltu yn uniongyrchol â'r Tîm Cofrestru (cofrestru@cga.cymru).

Nodir yn benodol yn y ddeddfwriaeth i ba ddibenion y gall cyflogwyr neu asiantaethau wneud cais am wybodaeth. Mae Cyngor y Gweithlu Addysg yn ymateb i geisiadau gan golegau ac asiantaethau cyflenwi ar y ddealltwriaeth fod yr wybodaeth yn cael ei rhyddhau i ddiben penodol ac yn amodol ar y rheolau ynghylch datgeliad a roddir isod:

- ni ddylid datgelu'r wybodaeth a roddir i unrhyw berson ac eithrio'r ymarferwr y mae'r wybodaeth yn berthnasol iddo / iddi;
- rhoddir yr wybodaeth ar yr amod ei bod yn cael ei defnyddio i'r diben o wirio addasrwydd y person i gael ei gyflogi neu i barhau i gael ei gyflogi.

Os bydd amheuaeth y gallai unrhyw un o'r materion uchod fod yn destun pryder, yna bydd y Dirprwy Brif Weithredwr yn cael ei hysbysu cyn i unrhyw wybodaeth gael ei rhyddhau.

Aelodau o'r Tîm Cymwysterau a Chofrestru yng Nghyngor y Gweithlu Addysg yn unig fydd yn rhoi gwybodaeth am gofnodion athrawon Addysg Bellach mewn ymateb i geisiadau a bydd gwiriadau priodol yn cael eu gwneud cyn y bydd unrhyw wybodaeth yn cael ei rhyddhau i athrawon Addysg Bellach, cyflogwyr, asiantaethau, darpar gyflogwyr neu bersonau eraill.

4.2 Mynediad ar y We i gyflogwyr ac asiantaethau

Mae'r Cyngor yn darparu cyfleuster i golegau ac asiantaethau cyflenwi gael mynediad electronig i'r Gofrestr fel y gallant wneud y gwaith gwirio eu hunain. Am ragor o wybodaeth neu ganllawiau sut i ddefnyddio'r cyfleuster, cysylltwch â'r Tîm Cymwysterau a Chofrestru.

5. Sut fydd cofnodion ymarferwyr yn cael eu diweddarau?

Gall yr wybodaeth ar gofnod ymarferwr newid o bryd i'w gilydd, ac er mwyn parhau i fod yn gofrestredig mae'n rhaid cydymffurfio â Rheolau Cofrestru Cyngor y Gweithlu Addysg. Felly, mae'n ofynnol i'r **ymarferwr** hysbysu'r Cyngor, o fewn mis, o unrhyw newid i'r manylion sydd ar y Gofrestr.

Er hynny mae'r Cyngor hefyd yn awyddus i dderbyn manylion o'r fath gan golegau ac asiantaethau cyflenwi yn gyson, a hynny, os oes modd, drwy'r cyfleuster ar-lein a ddarperir i gyflogwyr.

6. Sut i gysylltu â'r Cyngor

Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau at y canlynol:

Cyswllt	:	Y Tîm Cymwysterau a Chofrestru
Cyfeiriad	:	9 ^{fed} Llawr, Eastgate House, 35-43 Ffordd Casnewydd, Caerdydd, CF24 0AB
Rhif ffôn	:	029 2046 0099
Rhif ffacs	:	029 2047 5850
E-bost	:	cofrestru@cga.cymru